

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
Gümrükler Genel Müdürlüğü

Sayı: 85593407/010.06-7774241
Konu: Satınalma komisyonları

07.05.2015
DAĞITIM YERLERİNE

4458 sayılı Gümrük Kanununun [27/1](#)-a-i maddesi uyarınca, satın alma komisyonları dışındaki komisyonlar ve tellâliyenin, eşyanın fiilen ödenen veya ödenecek fiyatına dahil edilmemiş, ancak alıcı tarafından üstlenilen bölümünün, 4458 sayılı Gümrük Kanununun [24 üncü](#) maddesi hükümlerine göre gümrük kıymeti belirlenirken, ithal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatına ilave edilmesi gerekmektedir.

4458 sayılı Gümrük Kanununun [27/4](#) maddesinde "satın alma komisyonları" ifadesi; "ithalatçının temsilcisine kıymeti belirlenecek eşyanın satın alınmasında yurtdışında verdiği temsil hizmeti karşılığında ödediği ücret" şeklinde tanımlanmıştır.

Diğer taraftan, komisyonların gümrük kıymeti karşısındaki durumu, [2002/36](#) sayılı genelgede ve "Gümrük Kıymeti Teknik Komitesi"nin "Satın alma Komisyonları" başlıklı 17.1 sayılı "Açıklama"sında izah edilmiştir.

Bu çerçevede, araclara ödenen ücretlerin satınalma komisyonu sayılıp sayılmayacağı aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınarak değerlendirilir.

1. Satınalma komisyonculuğu hizmetinin tespiti

Satınalma komisyonculuğu hizmetinin varlığı ve gerçek niteliğini tespitte yarayacak tüm belgelerin gümrük idaresine sunulması gerekir.

Bu belgelerden biri, komisyoncunun görevini tamamlayıncaya kadar yerine getirmesi gereken işlemleri belirten, alıcı ile komisyoncu arasındaki aracılık sözleşmesidir. Gümrük idaresinin talebi üzerine, alıcı ile aracı arasındaki anlaşma koşullarını belirten aracılık sözleşmesi ile bu sözleşmenin gerçekliğini ispatlayan sipariş emirleri, akreditif, yazışmalar vb. diğer tevsik edici belgelerin ibrazı gerekir.

Yazılı bir aracılık sözleşmesinin bulunmadığı durumlarda, aracılık ilişkisinin varlığını açık bir şekilde gösteren, yukarıdaki paragrafta sözü edilenler gibi tevsik edici belgelerin ibrazı gerekir.

Aracılık ilişkisini ispata yarayacak yeterli belgenin ibraz edilmemesi durumunda, satınalma komisyonculuğu ilişkisinin bulunmadığı sonucuna varılır.

2. Satınalma komisyoncusunun üstlendiği riskler ve yerine getirdiği hizmetler

Satınalma komisyoncusunun normalde bir satınalma komisyoncusu tarafından yerine getirilenlere ek bir risk alıp almadığı veya ek bir hizmet yerine getirip getirmediğinin araştırılması gerekir. Ek hizmetlerin kapsamı satınalma komisyonunun tabi tutulacağı işlemi etkileyebilir. İthal eşyasına ilişkin ödemenin, aracının kendi fonlarından yapılması buna bir örnektir. Bu, aracının satınalma komisyoncusu olarak gösterdiği faaliyet sonunda bir ücret almasından çok, eşyanın mülkiyetine sahip olmaktan doğan bir zarar veya kâr elde etmesi olasılığını ortaya çıkarır. Böyle durumlarda bir satınalma komisyonculuğu ilişkisi oluşturan tüm koşulların incelenmesi gerekir.

Bu araştırmanın sonucunda, aracının kendi hesabına hareket ettiği ve/veya eşya üzerinde mülkiyetten doğan bir aynı hakka sahip olduğu görülebilir. Bu çerçevede, satınalma komisyoncusuna benzer şekilde çalışan, ancak ondan farklı olarak, eşya üzerinde mülkiyetten doğan bir aynı hakka sahip olan ve ticari muamele veya ithalatçının ödediği fiyat üzerinde bir kontrol yetkisi bulunan, dış ticaret şirketleri veya bağımsız aracılar da göz önüne alınması gerekir. Bu tür durumlarda söz konusu aracı, satınalma komisyoncusu olarak değerlendirilemez.

3. Tarafların "ilişki"li olduğu durumlar

Araştırılması gereken bir faktör de ticari muamelede yer alan taraflar arasında "ilişki" varlığıdır. Örneğin, aracının satıcı ile veya satıcıya bağlı bir kişiyle arasındaki ilişki, söz konusu aracının alıcıyı temsil etme özelliğini etkileyebilir. Bir aracılık sözleşmesinin varlığına karşın, gümrük idaresi, söz konusu aracının gerçekten de satıcı veya kendi hesabına değil de alıcı hesabına çalıştığını belirlemek üzere tüm koşulları inceleyebilir.

Aracının satıcı ile ilişkisi varsa, aksi ilişkisiz taraflarla yapılan işlemlerdeki koşullarla uygunluk gibi kanıtlarla ispatlanmadıkça, aracı satın alma komisyoncusu olarak değerlendirilemez. Aracı, alıcı ile ilişki içinde ise, aracının hakiki bir satın alma komisyoncusu olup olmadığı; icra ettiği fonksiyonlar ve aldığı ücret, müstakil satın alma komisyoncuları ile karşılaştırılarak değerlendirilir.

4. Eşya faturasının aracı tarafından düzenlenmesi

Bazı ticari muamelelerde, aracı sözleşmeyi tamamlar, ithalatçıya eşyanın fiyatını ve kendi ücretini ayrı ayrı gösteren bir ikinci fatura düzenler. İkinci bir satış faturası düzenlemiş olması kendisini eşyanın satıcısı haline getirmeyi. Gümrük Kanununa göre, eşyayı tedarik edene ödenen fiyat satış bedeline esas alındığı için; gümrük idaresi, eşyayı tedarik edenin düzenlediği fatura ve diğer belgelerin, beyan edilen kıymeti tevsik etmek üzere ibrazını talep edebilir.

İthalatçının gümrük idaresine, eşyayı tedarik edenin aracıya verdiği ticari faturayı veya satışı ispata yarayacak diğer belgeleri ibraz etmemesi durumunda; söz konusu satış, ihraç amacıyla yapılmış gerçek bir satış olarak kabul edilmez.

5. Aracının verdiği hizmet ile karşılığında istenen ücretin orantılı olması

Yerine getirilen hizmet karşılığında istenen ücretin de hizmetle orantılı olup olmadığı araştırılabilir. Satınalma komisyoncusunun mutad fonksiyonları dışında kalan bir hizmet göstermesi durumunda, bu ek hizmet alıcıdan talep edilen ücreti de etkiler. Örneğin satınalma komisyoncusu eşyanın fabrikadan ihraç liman veya mahalline kadar nakline aracılık etmek yerine, bu nakliye işini kendisi yapabilir ve ücreti nakliye giderlerini de içerebilir. Bu örnekte, toplam ödeme satınalma komisyonu olarak değerlendirilemez. Ancak, ödemenin satınalma komisyonculuğu hizmetine ilişkin ayırtedilebilir bölümü, satınalma komisyonu olarak nitelendirilebilir.

6. Aracının satınalma komisyoncusu olup olmadığı incelenirken dikkate alınacak bazı unsurlar

Genel olarak, satın alma komisyoncusu eşyanın kaybı riskini üstlenmez. Keza, nakliye ve elleçleme maliyetlerini de genel olarak satın alma komisyoncuları üstlenmez.

Satın alma komisyoncuları, satıcıya nasıl ve ne zaman ödeme yapılacağını kontrol etmez. Ödemenin aracıya yapılması halinde, satın almadan önce mi sonra mı yapıldığı önemlidir. Sonra yapılması halinde aracının satıcı konumunda olması mümkündür.

Alıcı, komisyoncunun hizmeti olmaksızın ithal eşyasını imalatçıdan alamıyorsa, aracı muhtemelen satış komisyoncusudur.

Aracı kendi menfaatine müstakil bir işletme işletiyorsa, aracının bir komisyoncu değil, müstakil bir satıcı olması mümkündür.

Aracı mali olarak üretici veya satıcıdan ayrılamıyorsa, aracı muhtemelen alıcı adına değil, satıcı adına hareket etmektedir.

Yukarıda belirtilen hususlar bir arada değerlendirilmesi sonucunda aracının satın alma komisyoncusu olmadığına ilişkin ciddi emarelerin bulunması durumunda, [2012/29](#) sayılı Genelgeye göre işlem yapılması gerekmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Cenap AŞCI
Bakan a.
Genel Müdür

DAĞITIM: Tüm Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüklerine